

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH**

**ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH ZUS
WYDANE W 2015 ROKU**

Warszawa 2016

Opracowali:

Andrzej Kania

Małgorzata Łabęcka

Akceptowała:

Izabela Tomczyk

Wicedyrektor Departamentu

SPIS TREŚCI

	str.
1. Wstęp.....	5
2. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie.....	6
3. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich.....	11
3.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika.....	17
4. Charakterystyka osób badanych.....	21

1. Wstęp

Jednym z zadań lekarzy orzeczników i komisji lekarskich Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest orzekanie o niezdolności do pracy dla celów ustalenia uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Lekarz orzecznik ZUS dokonuje w formie orzeczenia oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustala:

- datę powstania niezdolności do pracy,
- trwałość lub przewidywany okres niezdolności do pracy,
- związek przyczynowy niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
- niezdolność do samodzielnej egzystencji,
- celowość przekwalifikowania zawodowego.

Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej, która nie zgadza się z treścią orzeczenia, przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej. Komisja lekarska nie rozpatruje sprzeciwu wniesionego po terminie.

Również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w orzeczeniu, w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia i przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji lekarskiej.

W imieniu Prezesa Zakładu zarzut wadliwości może zgłosić główny lekarz orzecznik dokonując kontroli merytorycznej i formalnej orzeczeń lekarzy orzeczników ZUS.

Zarzut wadliwości może zgłosić również naczelnny lekarz zakładu lub lekarz inspektor dokonujący kontroli orzeczeń w ramach nadzoru nad orzekaniem o niezdolności do pracy.

W 2015 r. działało łącznie 42 komisje lekarskie ZUS zlokalizowane w 16 oddziałach ZUS.

Przedmiotem niniejszego opracowania są orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zmieniające bądź podtrzymujące orzeczenia lekarzy orzeczników.

2. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie

W 2015 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 693,7 tys. orzeczeń lekarskich. Liczba ta nie obejmuje orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej, gdyż nie podlegają one weryfikacji przez komisje lekarskie.

W związku z wniesionymi sprzeciwami oraz zgłoszonymi zarzutami wadliwości od orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS – komisje lekarskie wydały w 2015 roku 73,5 tys. orzeczeń (średnio 6,1 tys. – w miesiącu, tj. o ponad 1 tys. mniej niż w roku poprzednim).

W porównaniu do roku poprzedniego, liczba wniesionych sprzeciwów oraz zgłoszonych zarzutów wadliwości zmniejszyła się o 14,4 tys., tj. o 16,4%, natomiast udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach ogółem wydanych przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie zmniejszył się o 2,4 punktu procentowego.

Biorąc pod uwagę rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika, najczęściej, podobnie jak w latach poprzednich, odwoływano się od orzeczeń wydanych w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczeń w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) lub orzeczeń w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki – orzeczenia pozostałe. Sprzeciw w tego typu sprawach został zgłoszony w 25,5%. Również wysoki odsetek odwołań, który wynosił 14,6%, obserwujemy w związku z orzeczeniami w sprawach świadczeń podlegających koordynacji oraz orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi w sprawie renty socjalnej – 14,3% (tabl. 2).

Najrzadziej odwoływano się od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych lekarzy orzeczników w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom. Relacja orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie do orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w tych sprawach wynosiła 5,9%.

TABL. 1 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW I KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W LATACH 2012-2015

Wyszczególnienie	2012		2013		2014		2015	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
Ogółem*/	860 008	100,0	851 401	100,0	815 149	100,0	767 243	100,0
orzeczenia*/ wydane przez lekarzy orzeczników ZUS	773 654	90,0	762 440	89,6	727 196	89,2	693 703	90,4
orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	86 354	10,0	88 961	10,4	87 953	10,8	73 540	9,6

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW I KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W LATACH 2014-2015 WEDŁUG ICH RODZAJU

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika a – rok poprzedni = 100		orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
Ogółem*/	2014	727 196	87 953	12,1
	2015	693 703	73 540	10,6
	a	95,4	83,6	x
z tego:				
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2014	168 789	21 598	12,8
	2015	170 679	18 454	10,8
	a	101,1	85,4	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2014	352 960	41 826	11,9
	2015	325 360	33 613	10,3
	a	92,2	80,4	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2014	14 143	1 917	13,6
	2015	13 689	1 716	12,5
	a	96,9	89,5	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2014	46 098	3 065	6,6
	2015	45 630	2 708	5,9
	a	99,0	88,4	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2014	90 974	10 637	11,7
	2015	87 228	9 503	10,9
	a	95,9	89,3	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2014	44 660	7 312	16,4
	2015	42 178	6 040	14,3
	a	94,4	82,6	x
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2014	7 544	1 188	15,7
	2015	7 072	1 029	14,6
	a	93,7	86,6	x
orzeczenia pozostałe**/	2014	2 028	410	20,2
	2015	1 867	477	25,5
	a	92,2	116,1	x

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz o potrzebie rehabilitacji leczniczej wydanych na wniosek lekarza leczącego,

**/ orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy).

Najliczniejszą grupą orzeczeń wydanych w 2015 r., zarówno przez lekarzy orzeczników jak i przez komisje lekarskie były orzeczenia ponowne dla celów rentowych. W ogólnej liczbie orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie orzeczenia ponowne stanowiły 45,7%.

Orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych stanowiły 25,1%, a orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny

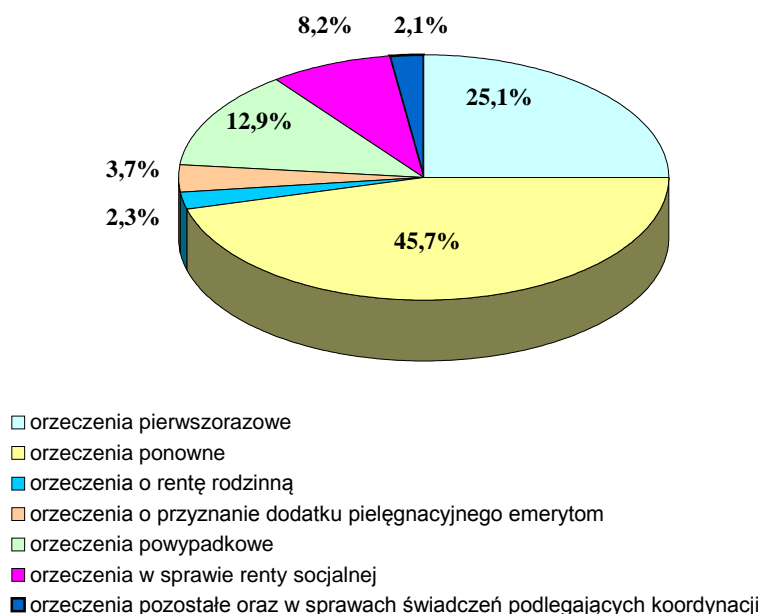
procentowego uszczerbku na zdrowiu oraz od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej stanowiły odpowiednio – 12,9% i 8,2% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r. Kolejnymi grupami orzeczeń komisji lekarskich były orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 3,7%, orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną – 2,3%, orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji – 1,4% oraz orzeczenia pozostałe – 0,7% (tabl. 3 i rys. 1).

TABL. 3 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2015 ROKU WEDŁUG ICH RODZAJU

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Orzeczenia	
	liczba	w odsetkach
Ogółem	73 540	100,0
z tego dotyczące:		
orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych	18 454	25,1
orzeczeń ponownych dla celów rentowych	33 613	45,7
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 716	2,3
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2 708	3,7
orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	9 503	12,9
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej	6 040	8,2
orzeczeń w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	1 029	1,4
orzeczeń pozostałych*/	477	0,7

**/ m. in. orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy).*

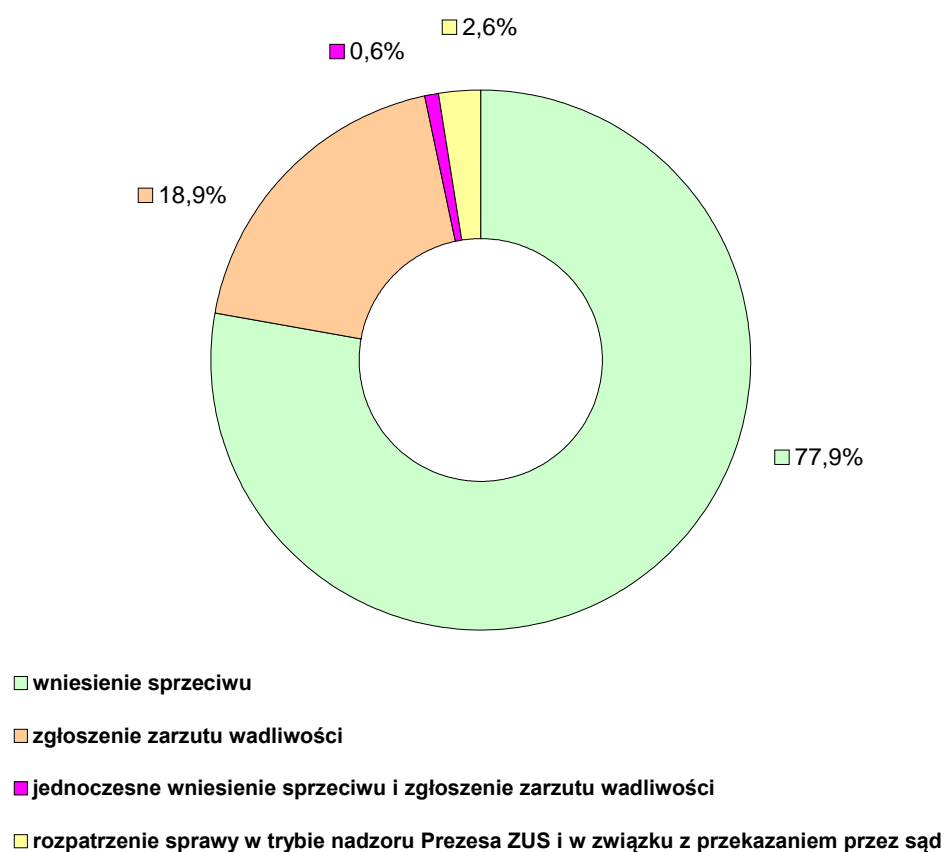
Rys. 1 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w wyniku badań przeprowadzonych w 2015 roku

Z ogólnej liczby 73,5 tys. orzeczeń wydanych w 2015 r. przez komisje lekarskie - 57,3 tys. tj. 77,9% orzeczeń wydano w związku z wniesieniem sprzeciwu, 13,9 tys. (18,9%) w związku ze zgłoszeniem przez głównego lekarza orzecznika bądź lekarza inspektora zarzutu wadliwości, natomiast w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości rozpatrzono i wydano 0,4 tys. (0,6%) orzeczeń (rys. 2). Ponadto w 2015 r. komisje rozpatrzyły łącznie 1,9 tys., tj. 2,6% spraw skierowanych w trybie zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu. Były to sprawy rozpatrywane przez komisje lekarskie w ramach nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników w oddziałach Zakładu, sprawowanego przez Prezesa Zakładu za pośrednictwem głównego lekarza orzecznika.

Nadzór ten obejmuje m.in. analizę odwołań wniesionych od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika w celu stwierdzenia, czy w odwołaniu tym nie wskazano nowych okoliczności dotyczących niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji. Jeśli w odwołaniu wskazano nowe okoliczności, sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpatrzenia przez lekarza orzecznika ZUS.

Rys. 2 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r. według rodzaju środka odwoławczego

TABL. 4 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2015 ROKU WEDŁUG RODZAJU ŚRODKA ODWOŁAWCZEGO

Wyszczególnienie	Liczba wydanych orzeczeń				
	Ogółem	w związku z wniesionym sprzeciwem	w związku ze zgłoszonym zarzutem wadliwości	w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości	inne*/
Liczba wydanych orzeczeń z tego:	73 540	57 297	13 875	419	1 949
zmieniających ustalenia lekarza orzecznika	19 593	9 048	10 097	269	179
podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika	53 667	48 249	3 778	150	1 490
nieustalone rozstrzygnięcie komisji lekarskiej	280	-	-	-	280

*/ m. in. orzeczenia wydane w trybie zwierzchniego nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy, wyroki sądowe.

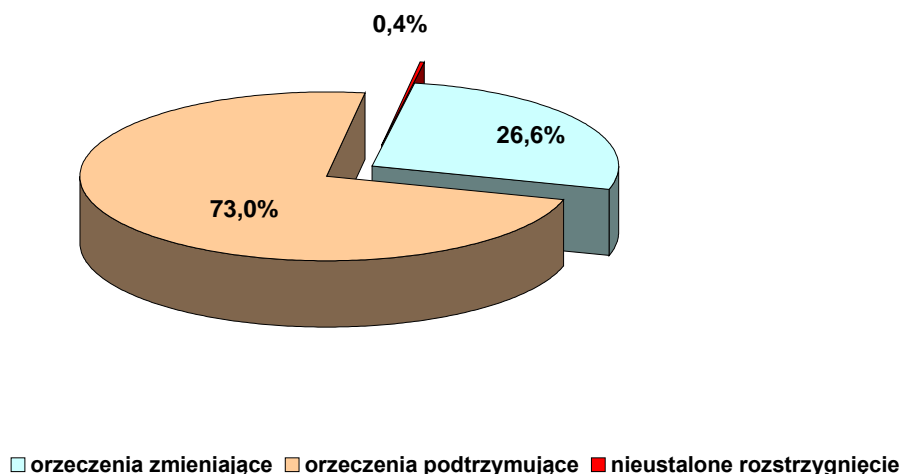
3. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich

Komisje lekarskie, rozpatrując wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, przy wydawaniu orzeczenia dokonują w większości przypadków rozstrzygnięcia na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku. W przypadku, gdy dokumentacja dołączona do wniosku nie była wystarczająca do wydania orzeczenia, komisja lekarska ma prawo zwrócić się o uzupełnienie dokumentacji, o opinie lekarza konsultanta, o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej, jak również przeprowadzić bezpośrednie badanie stanu zdrowia osoby, w stosunku do której miało być wydane orzeczenie.

W 2015 r. dodatkowe badania przeprowadzono w 4,8 tys. przypadków, z tego: badania specjalistyczne dla 2,9 tys. osób, badania w domu chorego w 1,3 tys. przypadków oraz badania przeprowadzone przez psychologa dla 0,6 tys. osób. Jeśli po przeprowadzeniu postępowania rozpatrującego wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, komisja lekarska zmieniła co najmniej jedno z poniższych ustaleń, tj. stopień niezdolności do pracy, związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania tej niezdolności, datę powstania niezdolności do pracy, przewidywany okres trwania niezdolności do pracy, procent uszczerbku na zdrowiu, to orzeczenie to zostało odnotowane jako orzeczenie zmieniające ustalenia lekarza orzecznika.

W 2015 r. komisje lekarskie ZUS wydały 19,6 tys. orzeczeń zmieniających, co stanowiło 26,6% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje. W 53,7 tys. (73,0%) spraw odwoławczych komisje lekarskie podtrzymały ustalenia lekarza orzecznika, a w pozostałych 0,4% przypadków tj. 280 orzeczeń zanotowano brak informacji o końcowym rozstrzygnięciu. Analiza rodzaju orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie pozwala zauważyć, że najwyższy odsetek orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika odnotowujemy w związku z orzeczeniami powypadkowymi dotyczącymi oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 30,1%, a najniższy w związku z orzeczeniami pozostałymi – 16,4% (rys. 3 i tabl. 5).

Rys. 3 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2015 roku

**TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU
W LATACH 2014-2015 WEDŁUG RODZAJU ORZECZENIA**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	a – rok poprzedni = 100	ogółem	w tym:			
			orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika	
			liczba	liczba	ogółem = 100	liczba
Ogółem	2014	87 953	64 371	73,2	22 877	26,0
	2015	73 540	53 667	73,0	19 593	26,6
	a	83,6	83,4	x	85,6	x
z tego:						
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2014	21 598	15 780	73,1	5 679	26,3
	2015	18 454	13 306	72,1	5 114	27,7
	a	85,4	84,3	x	90,1	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2014	41 826	30 450	72,8	10 955	26,2
	2015	33 613	24 454	72,8	9 063	27,0
	a	80,4	80,3	x	82,7	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2014	1 917	1 389	72,5	520	27,1
	2015	1 716	1 258	73,3	454	26,5
	a	89,5	90,6	x	87,3	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2014	10 637	7 921	74,4	2 697	25,4
	2015	9 503	6 637	69,8	2 859	30,1
	a	89,3	83,8	x	106,0	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2014	3 065	2 431	79,3	625	20,4
	2015	2 708	2 156	79,6	551	20,3
	a	88,4	88,7	x	88,2	x
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2014	3 361	2 730	81,2	600	17,9
	2015	2 749	2 242	81,6	503	18,3
	a	81,8	82,1	x	83,8	x
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2014	3 951	2 988	75,6	935	23,7
	2015	3 291	2 589	78,7	693	21,1
	a	83,3	86,6	x	74,1	x
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2014	1 188	439	37,0	747	62,9
	2015	1 029	751	73,0	278	27,0
	a	86,6	171,1	x	37,2	x
orzeczenia pozostałe*/	2014	410	243	59,3	119	29,0
	2015	477	274	57,4	78	16,4
	a	116,3	112,8	x	66,1	x

**/ orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku, orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami oraz orzeczenia w związku z badaniem dziecka w wieku powyżej 16-go roku życia w celu przyznania matce, ojcu lub opiekunowi wcześniejszej emerytury.*

Rozpatrując liczbę orzeczeń wydanych w 2015 r. przez komisje lekarskie, ubezpieczonym według województw odpowiadających miejscu ich zamieszkania, obserwujemy, że największą liczbę wydano ubezpieczonym w województwie wielkopolskim – 8,6 tys., mazowieckim – 8,0 tys., oraz śląskim –

7,0 tys., najmniej natomiast w województwach opolskim - 1,6 tys. lubuskim i świętokrzyskim – po 1,9 tys. Najczęściej odwoływano się od orzeczeń lekarzy orzeczników (relacja orzeczeń komisji lekarskich do orzeczeń lekarzy orzeczników) w województwach: podlaskim – w 14,0% przypadków, warmińsko-mazurskim – 13,3% i opolskim - 13,2%, najrzadziej natomiast w województwie śląskim – 8,0% i łódzkim – 8,4%.

Średni stosunek odwołań od orzeczeń lekarzy orzeczników w kraju wynosił 10,8% (tabl. 6 i rys. 4).

Ustalenia lekarza orzecznika najczęściej zmieniano w województwie lubelskim – w 39,6% przypadków i w warmińsko-mazurskim – w 38,4%, natomiast orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika najczęściej wydawano w województwie świętokrzyskim – 84,5% i opolskim – 82,5% przypadków. Odsetek orzeczeń podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika wahał się od 61,6% do 84,5% orzeczeń wydanych osobom zamieszkałym na terenie danego województwa (tabl. 7 i rys. 5).

TABL. 6 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2015 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTWA, NA TERENIE KTÓREGO ZAMIESZKUJE OSOBA ZGŁASZAJĄCA SPRZECIW

Województwa	Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
OGÓLEM*/	693 703	73 540	10,8
z tego:			
Dolnośląskie	53 796	6 274	11,7
Kujawsko-pomorskie	45 913	5 620	12,2
Lubelskie	38 648	4 546	11,8
Lubuskie	19 802	1 866	9,4
Łódzkie	50 681	4 266	8,4
Małopolskie	55 760	6 053	10,9
Mazowieckie	76 747	7 956	10,4
Opolskie	12 057	1 595	13,2
Podkarpackie	35 873	4 036	11,3
Podlaskie	14 180	1 982	14,0
Pomorskie	42 634	4 676	11,0
Śląskie	86 942	6 962	8,0
Świętokrzyskie	22 144	1 883	8,5
Warmińsko-mazurskie	28 159	3 742	13,3
Wielkopolskie	79 639	8 608	10,8
Zachodniopomorskie	30 728	3 475	11,3

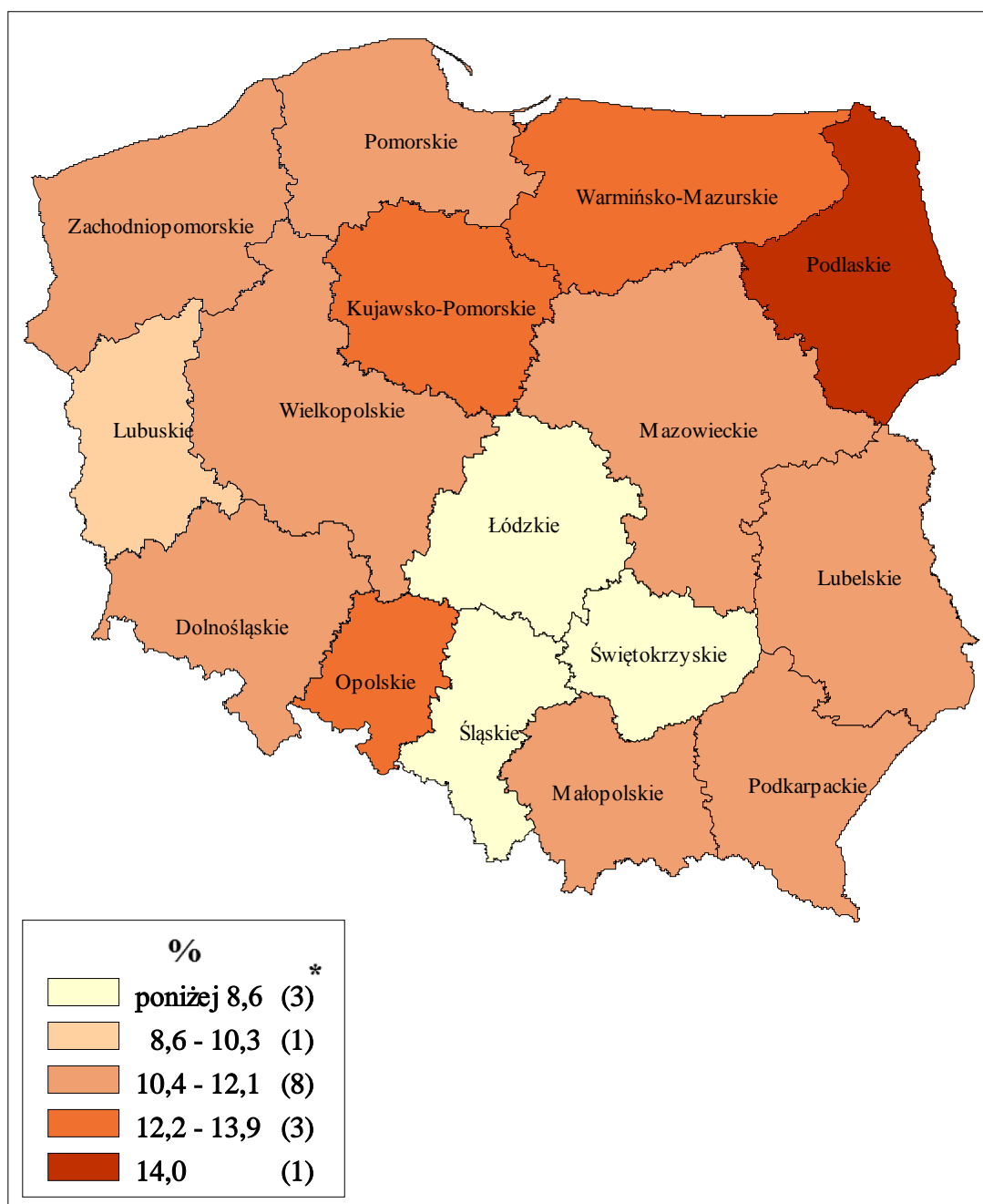
**/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej*

TABL. 7 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2015 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTWA, NA TERENIE KTÓREGO ZAMIESZKUJE OSOBA ZGŁASZAJĄCA SPRZECIW

Województwa	Ogółem	Orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		Orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika		Nieustalone rozstrzygnięcie komisji lekarskiej*/	
		liczba	ogółem = 100,0	liczba	ogółem = 100,0	liczba	ogółem = 100,0
OGÓŁEM	73 540	53 667	73,0	19 593	26,6	280	0,4
z tego:							
Dolnośląskie	6 274	4 897	78,1	1 374	21,9	3	0,0
Kujawsko-pomorskie	5 620	3 540	63,0	2 080	37,0	-	-
Lubelskie	4 546	2 615	57,5	1 802	39,6	129	2,9
Lubuskie	1 866	1 452	77,8	412	22,1	2	0,1
Łódzkie	4 266	3 366	78,9	900	21,1	-	-
Małopolskie	6 053	4 191	69,2	1 861	30,8	1	0,0
Mazowieckie	7 956	5 592	70,3	2 353	29,6	11	0,1
Opolskie	1 595	1 316	82,5	279	17,5	-	-
Podkarpackie	4 036	3 162	78,3	871	21,6	3	0,1
Podlaskie	1 982	1 562	78,8	408	20,6	12	0,6
Pomorskie	4 676	3 810	81,5	866	18,5	-	-
Śląskie	6 962	5 189	74,5	1 736	24,9	37	0,6
Świętokrzyskie	1 883	1 591	84,5	292	15,5	-	-
Warmińsko-mazurskie	3 742	2 305	61,6	1 437	38,4	-	-
Wielkopolskie	8 608	6 898	80,1	1 631	18,9	79	1,0
Zachodniopomorskie	3 475	2 181	62,8	1 291	37,1	3	0,1

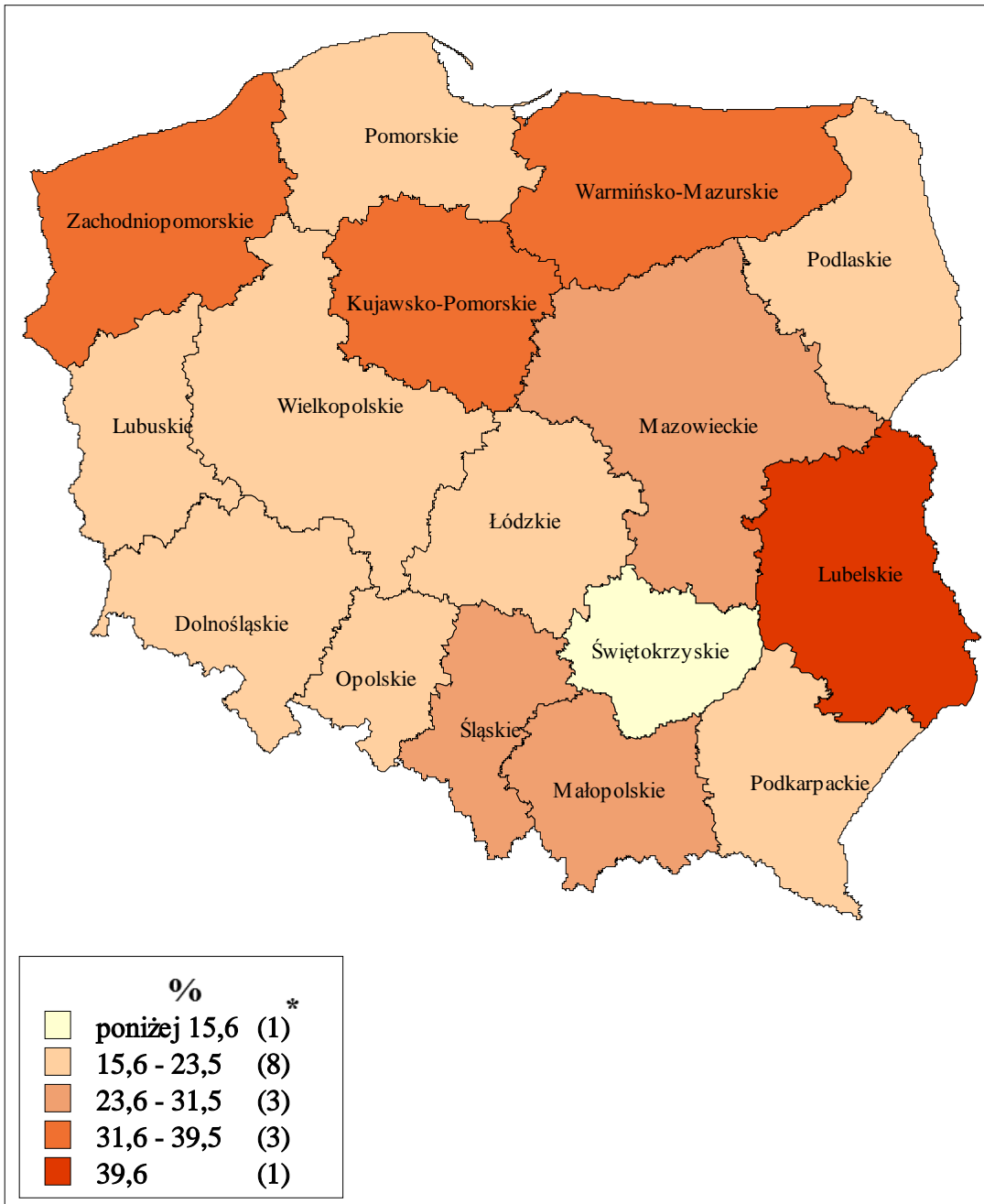
*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

Rys. 4 Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie do orzeczeń lekarzy orzeczników w 2015 r.

* liczba województw

Rys. 5 Udział orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarzy orzeczników do ogółu orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r.

* liczba województw

3.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika

W 2015 r. komisje lekarskie wydały 19,6 tys. orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarza orzecznika i najczęściej zmieniały ustalony przez lekarza orzecznika stopień niezdolności do pracy. Wysoki udział tych zmian – ponad 82%, miał miejsce w przypadku większości rodzajów orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika.

Badanie grupy ubezpieczonych, w stosunku do której zmieniono stopień niezdolności do pracy wykazało, że w przypadku orzeczeń pierwszorazowych przed wydaniem orzeczenia komisji lekarskiej 25,4% osób legitymowało się brakiem niezdolności do pracy, 27,1% miało orzeczoną częściową niezdolność do pracy, 12,5% całkowitą niezdolność do pracy, a 2,9% całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji. Po rozpatrzeniu odwołań i ponownym ustaleniu stopnia niezdolności do pracy przez komisje lekarskie – brak niezdolności do pracy występował w 27,8% przypadków (w porównaniu do 2014 r. wzrost o 1,6 pkt. procentowych), częściowa niezdolność do pracy – w 23,1% (spadek o 2,2 pkt. procentowego), całkowita niezdolność do pracy – w 13,4% (bez zmian), a całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji – w 4,9% (wzrost o 0,1 pkt. procentowego).

Zmiany, w ustalaniu stopnia niezdolności do pracy w orzeczeniach pierwszorazowych rentowych dla wnoszących sprzeciw, dokonane przez komisje lekarskie w 2015 r. nie były już tak korzystne jak w roku poprzednim. Po ustaleniach komisji lekarskich udział orzeczeń o braku niezdolności do pracy wzrósł o 2,4 punktu procentowego, a udziały orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy i orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego zmniejszyły się odpowiednio 4,0 i 1,5 punktu procentowego.

W odniesieniu do orzeczeń ponownych, rentowych zmiany stopnia niezdolności do pracy w orzeczeniach komisji lekarskich korzystniejsze były jedynie w przypadku osób z całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji.

W orzeczeniach o niezdolności do pracy poza zmianami dotyczącymi stopnia niezdolności do pracy, komisje lekarskie w 2,7% przypadków zmieniły przewidywany okres niezdolności do pracy, w 9,1% przypadków zmieniły datę powstania niezdolności do pracy, a w 6,0% zmieniły związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy.

TABL. 8 STRUKTURA ORZECZEŃ W SPRAWACH RENTOWYCH WYDANYCH PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE W LATACH 2014-2015 ZMIENIAJĄCYCH USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA

Wyszczególnienie		Orzeczenia pierwszorazowe rentowe		Orzeczenia ponowne rentowe	
		orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie
Ogółem	2014	100,0	100,0	100,0	100,0
	2015	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego ustalające:					
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2014	2,8	4,8	3,6	6,8
	2015	2,9	4,9	4,3	7,4
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2014	0,2	0,5	4,9	3,8
	2015	0,3	0,5	4,9	3,8
całkowitą niezdolność do pracy	2014	12,2	13,4	11,6	12,4
	2015	12,5	13,4	13,3	11,7
brak całkowitej niezdolności do pracy	2014	0,4	0,3	5,9	5,2
	2015	0,3	0,3	4,5	5,1
częściową niezdolność do pracy	2014	26,7	25,3	32,5	29,7
	2015	27,1	23,1	33,5	27,6
celowość przekwalifikowania zawodowego	2014	0,3	0,3	0,7	0,6
	2015	0,2	0,2	0,6	0,6
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2014	28,9	29,2	13,7	14,0
	2015	31,3	29,8	15,3	15,0
brak niezdolności do pracy	2014	28,5	26,2	27,1	27,5
	2015	25,4	27,8	23,6	28,8

W 2015 r. w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu komisje lekarskie wydały orzeczenia dla 9,5 tys. badanych, co stanowiło 12,9% ogółu orzeczeń. Z tej liczby orzeczeń w przypadku 2,9 tys. osób (tj. 30,1%) komisje lekarskie dokonały zmian ustaleń lekarzy orzeczników. W związku z wypadkami przy pracy odwołanie wniosło 94,0% poszkodowanych, a w związku z chorobami zawodowymi 6,0%.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu osób badanych przed dokonaniem zmian przez komisje lekarskie wynosił 5,5%, a po rozpatrzeniu odwołań i ponownym badaniu 9,0%. Jego wysokość zależna była od rodzaju okoliczności w jakich zaistniał.

I tak, przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy orzeczonego przez komisje lekarskie wyniósł 8,0% i był wyższy o 2,9 pkt. procentowego od orzeczonego przez lekarzy orzeczników. W przypadku chorób zawodowych był niższy o 0,3 pkt. procentowego od orzeczonego przez lekarzy orzeczników i wynosił 19,3%.

TABL. 9 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU*/ WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU ORAZ WYBRANYCH RODZAJÓW URAZÓW I CHOROÓB ZAWODOWYCH

Wyszczególnienie	Przeciętny procent uszczerbku ustalony przez:	
	lekarza orzecznika	komisje lekarskie
OGÓŁEM	5,5	9,0
Wypadki przy pracy	5,1	8,0
uszkodzenia kończyny dolnej	4,5	6,6
uszkodzenia śródreńca i palców	3,2	4,7
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	8,8
uszkodzenia kręgosłupa	8,1	10,0
uszkodzenia twarzy	2,9	5,4
uszkodzenia głowy	12,2	18,3
uszkodzenia narządu słuchu	15,7	27,8
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,7	18,6
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	11,9	17,1
uszkodzenia miednicy	17,7	24,5
uszkodzenia narządu wzroku	17,1	24,0
Choroby zawodowe	19,6	19,3
przewlekłe choroby narządu głosu	17,2	14,4
schorzenia układu oddechowego	26,1	32,2
pylice płuc	19,9	16,3
schorzenia nerwów, mięśni	10,0	9,4
choroby zakaźne i pasożytnicze	13,8	12,2
uszkodzenia narządu słuchu	24,9	23,4
nowotwory złośliwe	48,8	40,8
zespół wibracyjny	27,6	29,4
choroby skóry	11,0	9,1

**/ komisja lekarska orzekła procentowy uszczerbek na zdrowiu, tj. w stosunku do ustalonego przez lekarza orzecznika uszczerbku na zdrowiu, podwyższyła go, utrzymała na tym samym poziomie lub obniżyła.*

Zmiany ustaleń lekarza orzecznika w przypadku orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r. w sprawach o przyznanie renty socjalnej przedstawia tabl. 10.

Z liczby 6,0 tys. orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r. w sprawie o rentę socjalną w 19,8% przypadków komisje lekarskie zmieniły ustalenia lekarza orzecznika. Najczęściej zmiany dotyczyły ustaleń stopnia niezdolności do pracy, stanowiły bowiem ponad 82% ogółu orzeczeń zmieniających. Zmiany komisji lekarskich w przypadku osób z orzeczeniami pierwszorazowymi jak i ponownymi były mniej korzystne w stosunku do orzeczeń lekarza orzecznika.

I tak, przed orzeczeniem komisji lekarskiej brakiem całkowitej niezdolności do pracy w przypadku orzeczeń pierwszorazowych legitymowało się 23,2% ubiegających się o rentę socjalną, a po orzeczeniach komisji lekarskiej grupa ta stanowiła 24,0%. W przypadku orzeczeń ponownych odsetek tych osób zwiększył się z 25,1% do 38,1%.

TABL. 10 STRUKTURA ORZECZEŃ W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ WYDANYCH W 2015 R PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZMIENIAJĄCYCH STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY USTALONY PRZEZ LEKARZA ORZECZNIKA

Wyszczególnienie	Orzeczenia pierwszorazowe		Orzeczenia ponowne	
	wydane przez lekarza orzecznika	wydane przez komisje lekarskie	wydane przez lekarza orzecznika	wydane przez komisje lekarskie
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego				
całkowita niezdolność do pracy	76,8	76,0	74,9	61,9
brak całkowitej niezdolności do pracy	23,2	24,0	25,1	38,1

4. Charakterystyka osób badanych

Wśród badanych przez komisje lekarskie w 2015 r., podobnie jak i w całej populacji badanych przez lekarzy orzeczników, przeważali mężczyźni stanowiąc 57,2% ogółu. Najwyższy odsetek mężczyzn obserwujemy wśród odwołujących się od orzeczeń lekarza orzecznika w sprawach o ustalenie procentowego uszczerbku na zdrowiu – 69,3%, najniższy zaś w grupie występujących o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną – 36,9% (tabl. 11).

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników podobnie jak w roku poprzednim wynosił 48,7 roku (mężczyźni – 49,3 roku, kobiety - 47,8 roku). Najmłodszy badani (średni wiek – 27,3 roku), to osoby z orzeczeniem pierwszorazowym wydanym przez lekarza orzecznika, ubiegające się o ustalenie prawa do renty socjalnej. Najstarsi, to emeryci wnoszący sprzeciw w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego – średnio w wieku 66,1 roku.

Najliczniejszą grupą badanych przez komisje lekarskie w sprawach rentowych byli pracownicy - tzn. zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Stanowili oni 65,4% tej grupy osób. W dalszej kolejności byli to pracownicy i osoby nie będące pracownikami ubiegające się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego – 27,3% oraz osoby nie będące pracownikami ubiegające się o rentę z tytułu niezdolności do pracy – 3,5% (tabl. 13).

W większości przypadków przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były choroby układu krążenia, nowotwory, zaburzenia psychiczne i choroby układu kostno-stawowego. Odwołania powyższe stanowiły odpowiednio 19,7%, 18,0% i po 14,3% ogółu odwołań. W przypadku mężczyzn główną przyczyną orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu krążenia – 24,7% orzeczeń, a wśród kobiet nowotwory – 24,4%, zaburzenia psychiczne – 17,5% oraz choroby układu kostno-stawowego – 16,6%.

Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były również choroby układu krążenia i zaburzenia psychiczne – 21,3% i 15,8%, a z kolei trzecią pod względem liczebności grupą była grupa osób z chorobami układu kostno-stawowego 15,7% - tabl. 17.

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy wynosił 51,6 roku, a odwołujących się od orzeczeń ponownych był średnio o 1 rok i 10 m-cy wyższy.

**TABL. 11 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH WYDANE W 2015 R
WEDŁUG RODZAJU ORZECZENIA I PŁCI OSÓB BADANYCH**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety			Nieustalona płeć**/	
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach
Ogółem	73 540	100,0	48,7	42 058	100,0	49,3	30 842	100,0	47,8	640	100,0
z tego:											
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	18 454	25,1	49,9	10 074	24,0	51,2	8 206	26,6	48,2	174	27,2
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	33 613	45,7	51,9	19 855	47,2	53,1	13 666	44,3	50,2	92	14,4
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 716	2,3	47,9	634	1,5	41,7	1 005	3,3	51,7	77	12,0
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dotyczące procentowego uszczerbku na zdrowiu	9 503	12,9	42,1	6 582	15,6	42,1	2 912	9,4	42,0	9	1,4
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2 708	3,7	66,8	1 085	2,6	67,9	1 606	5,2	66,1	17	2,7
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2 749	3,7	27,1	1 372	3,3	26,8	1 377	4,5	27,3	-	-
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 291	4,5	29,5	1 690	4,0	29,0	1 600	5,2	30,1	1	0,2
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	1 029	1,4	53,7	668	1,6	54,0	344	1,1	53,1	17	2,6
orzeczenia pozostałe	477	0,7	50,7	98	0,2	50,2	126	0,4	51,1	253	39,5

TABL. 12 WIEK I PŁEĆ OSÓB, KTÓRYM ORZECZENIE WYDAŁ LEKARZ ORZECZNIK I KOMISJE LEKARSKIE

Wyszczególnienie	Orzeczenia wydane przez:					
	lekarzy orzeczników			komisje lekarskie		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
Ogółem*/	693 703	100,0	49,3	73 540	100,0	48,7
Mężczyźni	406 389	58,6	49,7	42 058	57,2	49,3
Kobiety	283 467	40,9	48,8	30 842	41,9	47,8
Nieustalona płeć**/	3 847	0,5	x	640	0,9	x

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

TABL. 13 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH W SPRAWACH RENTOWYCH WYDANE W LATACH 2014-2015 WEDŁUG GRUP BADANYCH

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/		
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	
Ogółem	2014 2015 a	65 341 53 783 82,3	100,0 100,0 x	37 458 30 563 81,6	100,0 100,0 x	27 523 22 877 83,1	100,0 100,0 x	360 343 95,3	100,0 100,0 x
z tego orzeczenia wydane:									
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2014 2015 a	43 764 35 166 80,4	67,0 65,4 x	25 903 20 728 80,0	69,2 67,8 x	17 600 14 193 80,6	64,0 62,0 x	261 245 93,9	72,5 71,4 x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2014 2015 a	2 653 1 871 70,5	4,1 3,5 x	1 946 1 382 71,0	5,2 4,5 x	699 484 69,2	2,5 2,1 x	8 5 62,5	2,2 1,5 x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2014 2015 a	16 553 14 677 88,7	25,3 27,3 x	8 622 7 549 87,6	23,0 24,7 x	7 924 7 116 89,8	28,8 31,1 x	7 12 171,4	2,0 3,5 x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	2014 2015 a	1 917 1 716 89,5	2,9 3,2 x	648 634 97,8	1,7 2,1 x	1 189 1 005 84,5	4,3 4,4 x	80 77 96,3	22,2 22,4 x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2014 2015 a	454 353 77,8	0,7 0,6 x	339 270 79,6	0,9 0,9 x	111 79 71,2	0,4 0,4 x	4 4 100,0	1,1 1,2 x
Orzeczenia pierwszorazowe rentowe	2014 2015 a	21 598 18 454 100,2	100,0 100,0 x	11 848 10 074 98,6	100,0 100,0 x	9 566 8 206 102,1	100,0 100,0 x	184 174 111,5	100,0 100,0 x
z tego orzeczenia wydane:									
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2014 2015 a	12 952 10 823 83,6	60,0 58,6 x	7 366 6 151 83,5	62,2 61,1 x	5 413 4 512 83,4	56,6 55,0 x	173 160 92,5	94,0 92,0 x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2014 2015 a	555 432 77,8	2,6 2,3 x	391 303 77,5	3,3 3,0 x	161 129 80,1	1,7 1,6 x	3 - x	1,6 - x

*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 13 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH W SPRAWACH RENTOWYCH
WYDANE W LATACH 2014-2015 WEDŁUG GRUP BADANYCH (dok.)**

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/		
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2014	7 909	36,6	3 972	33,5	3 931	41,1	6	3,3
	2015	7 085	38,4	3 543	35,2	3 530	43,0	12	6,9
	a	89,6	x	89,2	x	89,8	x	200,0	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2014	182	0,8	119	1,0	61	0,6	2	1,1
	2015	114	0,7	77	0,7	35	0,4	2	1,1
	a	62,6	x	64,7	x	57,4	x	100,0	x
Orzeczenia ponowne rentowe	2014	41 826	100,0	24 962	100,0	16 768	100,0	96	100,0
	2015	33 613	100,0	19 855	100,0	13 666	100,0	92	100,0
	a	80,4	x	79,5	x	81,5	x	95,8	x
z tego orzeczenia wydane:									
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2014	30 812	73,7	18 537	74,3	12 187	72,7	88	91,7
	2015	24 343	72,4	14 577	73,4	9 681	70,8	85	92,4
	a	79,0	x	78,6	x	79,4	x	96,6	x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2014	2 098	5,0	1 555	6,2	538	3,2	5	5,2
	2015	1 439	4,3	1 079	5,4	355	2,6	5	5,4
	a	68,6	x	69,4	x	66,0	x	100,0	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2014	8 644	20,7	4 650	18,6	3 993	23,8	1	1,0
	2015	7 592	22,6	4 006	20,2	3 586	26,2	-	-
	a	87,8	x	86,2	x	89,8	x	x	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2014	272	0,6	220	0,9	50	0,3	2	2,1
	2015	239	0,7	193	1,0	44	0,4	2	2,2
	a	87,9	x	87,7	x	88,0	x	100,0	x
Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2014	1 917	100,0	648	100,0	1 189	100,0	80	100,0
	2015	1 716	100,0	634	100,0	1 005	100,0	77	100,0
	a	89,5	x	97,8	x	84,5	x	96,3	x
z tego orzeczenia									
pierwszorazowe	2014	1 231	64,2	441	68,1	714	60,1	76	95,0
	2015	1 144	66,7	443	69,9	628	62,5	73	94,8
	a	92,9	x	100,5	x	88,0	x	96,1	x
ponowne	2014	686	35,8	207	31,9	475	39,9	4	5,0
	2015	572	33,3	191	30,1	377	37,5	4	5,2
	a	83,4	x	92,3	x	79,4	x	100,0	x

*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzecznicznej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres od 10 do 12 miesięcy. Orzeczenia z takim okresem ważności stanowiły 30,0%. W związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych odsetek ten wyniósł 18,2%.

Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach pierwszorazowych rentowych uzyskało 13,9% badanych przez komisje, natomiast w sprawach ponownych rentowych 14,9%. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział w przypadku orzeczeń pierwszorazowych wzrósł - o 1,7 punktu procentowego, a w przypadku orzeczeń ponownych zmniejszył się o 0,1 punktu procentowego (tabl. 18, 20). Porównując struktury ustalonych okresów orzeczeń pierwszorazowych i ponownych (bez orzeczeń bezterminowych) na jakie komisje lekarskie ustalały niezdolność do pracy, obserwujemy znacznie wyższy udział okresów długich (25-36 m-cy) i bardzo długich (37 m-cy i więcej) w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych – rys. 8 i 9.

Średni okres ważności orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych wydanych przez komisje lekarskie wynosił 16,5 m-ca, a przypadku orzeczeń ponownych 20,9 m-ca.

Trzecia co do liczebności, grupa osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników to badani przez komisje lekarskie w sprawach dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu. W tej grupie ubezpieczonych przeważali poszkodowani w związku z wypadkami przy pracy. Osoby, którym komisje lekarskie ustaliły procentowy uszczerbek na zdrowiu w związku z wypadkami przy pracy stanowiły 91,0%, a poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi – 9,0%.

Wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy, uszczerbek na zdrowiu komisje lekarskie orzekały najczęściej w związku z uszkodzeniami kończyn dolnych – 35,6% przypadków oraz uszkodzeniami śródreża i palców – 20,0% ogółu orzeczeń z ustalonym procentem uszczerbku na zdrowiu. Wśród dotkniętych chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu ustalano najczęściej w związku z pylicami płuc - 2,0% oraz ze schorzeniami układu oddechowego – 1,6% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu (tabl. 21).

Średni wiek osób badanych, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wynosił 44,1 roku (poszkodowani w wyniku wypadków przy pracy – 42,7 roku, poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi – 58,8 roku).

TABL. 14 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/ WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBOWYCH I WIEKU BADANYCH

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									
		Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
OGÓLEM	2014	100,0	0,0	4,2	10,9	16,6	45,7	17,2	2,6	2,8	51,6
	2015	100,0	0,0	4,1	10,8	16,1	41,7	18,7	4,3	4,3	51,0
w tym:											
choroby układu krążenia	2014	100,0	-	0,9	2,6	10,1	53,5	25,5	5,0	2,4	56,2
	2015	100,0	-	0,4	3,0	9,9	45,4	29,3	8,3	3,7	55,0
nowotwory	2014	2012	-	2,1	8,4	15,1	49,9	16,8	0,9	6,8	52,5
	2015	100,0	-	2,1	9,2	15,8	44,9	17,7	2,8	7,5	51,1
zaburzenia psychiczne	2014	100,0	0,0	8,3	19,7	20,8	35,1	11,4	2,3	2,4	47,7
	2015	100,0	-	8,9	21,3	17,9	32,9	10,3	2,2	6,5	46,7
choroby układu kostno-stawowego	2014	100,0	-	2,2	10,1	18,6	49,0	16,9	2,8	0,4	52,4
	2015	100,0	-	1,0	7,3	20,0	46,4	20,2	4,3	0,8	52,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2014	100,0	-	11,1	13,9	20,6	38,8	13,0	0,9	1,7	47,8
	2015	100,0	-	15,8	17,2	19,4	34,1	11,7	1,1	0,7	46,0
choroby układu nerwowego	2014	100,0	-	6,0	18,7	23,2	41,9	9,2	0,4	0,6	47,9
	2015	100,0	-	4,5	17,0	21,1	40,4	11,7	3,4	1,9	49,1
choroby układu oddechowego	2014	100,0	-	-	3,1	7,1	44,1	33,9	9,4	2,4	58,0
	2015	100,0	-	0,9	0,9	9,8	50,0	27,7	5,4	5,3	55,2
choroby oka	2014	100,0	-	10,7	19,8	23,1	32,3	13,2	0,9	-	46,2
	2015	100,0	-	8,6	13,6	13,6	34,6	28,4	1,2	-	49,9
choroby układu trawiennego	2014	100,0	-	4,5	14,7	19,3	44,0	9,2	-	8,3	48,7
	2015	100,0	1,1	5,6	12,2	14,4	44,5	12,2	1,1	8,9	47,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2014	100,0	-	1,1	10,6	13,8	48,9	20,3	2,1	3,2	53,0
	2015	100,0	-	1,2	8,0	18,4	39,1	21,8	5,8	5,7	52,2
choroby zakaźne i pasożytnicze	2014	100,0	-	6,9	17,2	20,7	37,9	13,9	3,4	-	48,1
	2015	100,0	-	5,3	21,0	15,8	52,6	-	5,3	-	47,6

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

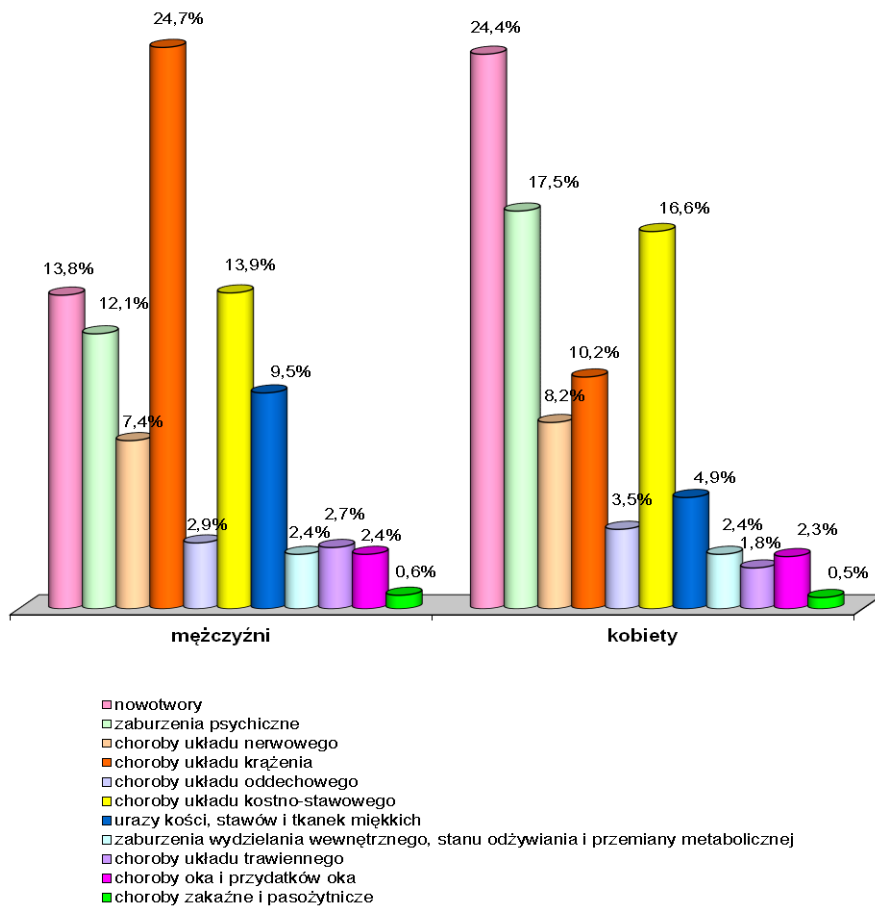
**TABL. 15 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH
RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBOWYCH I WIEKU
BADANYCH**

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek	
		Ogółem	Wiek osób badanych									
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/		
OGÓŁEM	2014	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,6
	2015	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,0
w tym:												
choroby układu krążenia	2014	21,1	-	4,5	5,0	12,9	24,7	31,2	41,1	17,9	56,2	
	2015	19,7	-	2,0	5,5	12,1	21,4	30,9	38,4	17,1	55,0	
nowotwory	2014	16,8	-	8,5	12,9	15,2	18,4	16,4	5,6	41,0	52,5	
	2015	18,0	-	8,8	15,4	17,7	19,4	17,0	11,9	31,6	51,1	
zaburzenia psychiczne	2014	13,2	100,0	26,1	23,9	16,6	10,2	8,8	11,2	11,1	47,7	
	2015	14,3	-	30,6	28,2	15,9	11,3	7,8	7,3	21,7	46,7	
choroby układu kostno-stawowego	2014	12,9	-	6,8	11,8	14,5	13,8	12,7	14,0	1,7	52,4	
	2015	14,3	-	3,4	9,7	17,7	15,9	15,4	14,6	2,6	52,7	
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2014	8,3	-	21,6	10,5	10,3	7,0	6,3	2,8	5,1	47,8	
	2015	7,7	-	29,3	12,3	9,3	6,3	4,8	2,0	1,3	46,0	
choroby układu nerwowego	2014	7,5	-	10,8	12,9	10,5	6,9	4,0	0,9	1,7	47,9	
	2015	7,5	-	8,2	11,7	9,8	7,2	4,7	6,0	3,3	49,1	
choroby układu oddechowego	2014	3,0	-	-	0,9	1,3	2,9	6,0	11,2	2,6	58,0	
	2015	3,2	-	0,7	0,3	1,9	3,8	4,7	4,0	3,9	55,2	
choroby oka	2014	2,9	-	7,4	5,3	4,0	2,0	2,2	0,9	-	46,2	
	2015	2,3	-	4,8	2,9	1,9	1,9	3,5	0,7	-	49,9	
choroby układu trawiennego	2014	2,6	-	2,8	3,5	3,0	2,5	1,4	-	7,7	48,7	
	2015	2,5	100,0	3,4	2,9	2,3	2,7	1,7	0,7	5,3	47,7	
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2014	2,3	-	0,6	2,2	1,9	2,4	2,6	1,9	2,6	53,0	
	2015	2,5	-	0,7	1,8	2,8	2,3	2,9	3,3	3,3	52,2	
choroby zakaźne i pasożytnicze	2014	0,7	-	1,1	1,1	0,9	0,6	0,6	0,9	-	48,1	
	2015	0,5	-	0,7	1,0	0,5	0,7	-	0,7	-	47,6	

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

Rys. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r. w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

**TABL. 16 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBOWYCH I WIEKU BADANYCH**

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek
		Ogółem	Wiek osób badanych								
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
OGÓŁEM	2014	100,0	0,0	1,2	7,3	16,0	52,1	20,2	2,5	0,7	53,1
	2015	100,0	-	1,2	7,2	15,2	50,1	21,5	3,9	0,9	53,4
w tym:											
choroby układu krążenia	2014	100,0	-	0,1	2,3	7,7	54,1	31,9	3,3	0,6	56,6
	2015	100,0	-	0,3	2,3	7,2	50,5	33,4	5,8	0,5	57,2
nowotwory	2014	100,0	0,1	1,0	5,2	13,9	53,9	20,8	2,6	2,6	53,0
	2015	100,0	-	0,4	5,8	12,0	49,2	25,1	3,6	3,9	52,9
zaburzenia psychiczne	2014	100,0	-	1,6	11,3	23,2	50,4	11,3	1,8	0,4	50,7
	2015	100,0	-	1,6	10,4	18,9	52,0	15,2	1,7	0,2	51,9
choroby układu kostno-stawowego	2014	100,0	-	0,5	6,3	16,0	55,4	19,5	2,2	0,1	53,9
	2015	100,0	-	0,8	6,0	15,1	54,4	19,9	3,7	0,1	54,2
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2014	100,0	-	5,0	15,0	20,5	43,8	13,4	1,8	0,5	49,3
	2015	100,0	-	5,7	16,0	20,3	39,2	14,9	3,6	0,3	49,4
choroby układu nerwowego	2014	100,0	-	1,4	10,9	21,9	49,2	14,6	1,7	0,3	51,3
	2015	100,0	-	0,6	10,8	20,9	51,2	14,3	1,7	0,5	51,4
choroby układu oddechowego	2014	100,0	-	0,3	1,2	10,1	58,3	21,0	7,6	1,5	55,8
	2015	100,0	-	0,4	1,2	11,5	48,6	25,1	10,8	2,4	55,5
choroby oka	2014	100,0	-	0,5	9,5	18,6	51,8	15,5	3,6	0,5	52,8
	2015	100,0	-	1,4	10,0	22,6	46,1	16,3	3,6	-	52,0
choroby układu trawiennego	2014	100,0	-	2,0	7,7	26,2	48,2	14,4	-	1,5	50,2
	2015	100,0	-	0,7	8,2	18,5	54,8	12,3	0,7	4,8	49,3
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2014	100,0	-	0,3	6,4	22,0	54,1	16,6	-	0,6	52,4
	2015	100,0	-	-	6,4	15,9	53,0	21,5	2,8	0,4	53,9
choroby zakaźne i pasożytnicze	2014	100,0	-	1,5	17,6	17,6	45,7	13,2	1,5	2,9	49,0
	2015	100,0	-	1,7	5,1	16,9	59,3	10,2	5,1	1,7	52,7

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

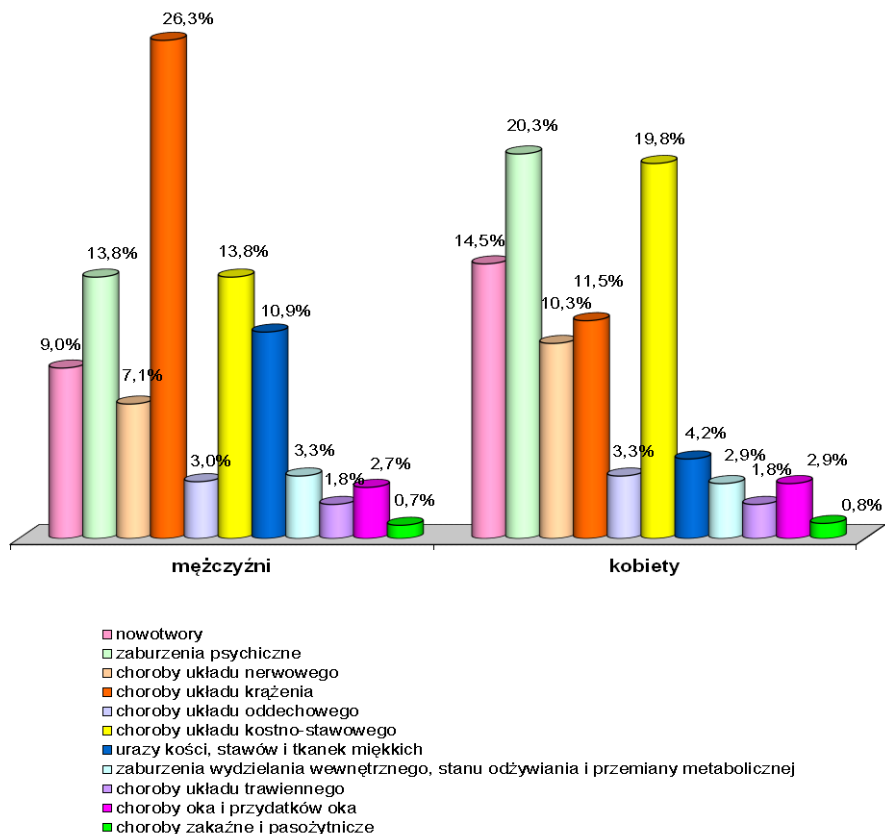
**TABL. 17 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBYCH I WIEKU BADANYCH**

Grupy chorobowe	Orzeczenia komisji lekarskich											
	Ogółem	Wiek osób badanych									Średni wiek	
		19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/			
OGÓŁEM	2014	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	53,1
	2015	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	53,4
w tym:												
choroby układu krążenia	2014	22,8	-	1,7	7,0	11,0	23,7	36,0	29,9	21,2	56,6	
	2015	21,3	-	5,1	6,8	10,1	21,5	33,1	31,7	10,7	57,2	
nowotwory	2014	10,0	100,0	8,3	7,2	8,7	10,4	10,4	10,2	36,4	53,0	
	2015	11,2	-	3,1	9,1	8,8	11,0	13,0	10,4	46,7	52,9	
zaburzenia psychiczne	2014	15,6	-	20,8	24,1	22,5	15,1	8,8	11,1	0,1	50,7	
	2015	15,8	-	20,4	22,8	19,7	16,5	11,2	6,8	4,0	51,9	
choroby układu kostno-stawowego	2014	14,2	-	6,7	12,3	14,2	15,2	13,8	12,3	1,5	53,9	
	2015	15,7	-	10,2	13,1	15,6	17,1	14,5	14,9	1,3	54,2	
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2014	8,7	-	35,8	17,9	11,2	7,4	5,8	6,1	6,1	49,3	
	2015	8,6	-	36,8	19,2	11,6	6,8	6,0	8,1	2,7	49,4	
choroby układu nerwowego	2014	7,2	-	8,3	10,7	9,8	6,8	5,2	4,9	3,0	51,3	
	2015	8,1	-	4,1	12,2	11,2	8,3	5,4	3,6	4,0	51,4	
choroby układu oddechowego	2014	3,4	-	0,8	0,6	2,1	3,8	3,5	10,2	7,6	55,8	
	2015	3,1	-	1,0	0,5	2,4	3,1	3,7	8,7	8,0	55,5	
choroby oka	2014	2,3	-	0,8	3,0	2,6	2,3	1,7	3,3	1,5	52,8	
	2015	2,8	-	3,1	3,8	4,1	2,6	2,1	2,6	-	52,0	
choroby układu trawiennego	2014	2,0	-	3,3	2,1	3,3	1,9	1,4	-	4,5	50,2	
	2015	1,8	-	1,0	2,1	2,2	2,0	1,0	0,3	9,3	49,3	
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2014	3,2	-	0,8	2,8	4,4	3,3	2,7	-	3,0	52,4	
	2015	3,1	-	-	2,8	3,3	3,3	3,1	2,3	1,3	53,9	
choroby zakaźne i pasożytnicze	2014	0,7	-	0,8	1,7	0,8	0,6	0,5	0,4	3,0	49,0	
	2015	0,7	-	1,0	0,5	0,8	0,9	0,3	1,0	1,3	52,7	

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

Rys. 7 Struktura orzeczeń ponownych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r. w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

**TABL. 18 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH
RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU
TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							beztęminowo	nieustalony okres**/	średni okres ważności	
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej				
OGÓŁEM	2014	100,0	2,2	5,5	4,2	28,2	29,5	12,7	4,5	12,2	1,0	13,5
	2015	100,0	1,1	5,4	3,6	30,0	29,6	12,7	3,0	13,9	0,7	16,5
w tym:												
choroby układu krążenia	2014	100,0	0,9	3,4	3,6	29,8	31,8	12,8	2,4	14,3	1,0	14,9
	2015	100,0	0,7	3,3	3,8	30,5	30,5	10,6	2,4	17,9	0,3	16,4
nowotwory	2014	100,0	0,7	2,2	1,3	28,1	37,2	14,8	2,2	12,1	1,4	16,2
	2015	100,0	0,6	2,7	2,7	29,1	34,6	13,4	3,1	12,4	1,4	17,6
zaburzenia psychiczne	2014	100,0	0,9	2,9	4,9	34,9	29,5	12,1	3,6	10,8	0,4	15,7
	2015	100,0	0,4	3,7	4,0	33,3	28,2	14,8	2,0	12,4	1,2	16,3
choroby układu kostno-stawowego	2014	100,0	4,1	10,4	4,8	25,2	24,2	14,7	6,7	9,5	0,4	15,7
	2015	100,0	2,8	10,1	4,1	28,1	28,4	11,7	2,6	12,0	0,2	14,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2014	100,0	4,4	12,5	4,6	32,2	24,3	5,8	4,9	9,0	2,3	13,5
	2015	100,0	2,2	14,7	6,6	32,6	25,6	10,6	2,2	5,1	0,4	14,1
choroby układu nerwowego	2014	100,0	1,9	5,4	3,8	23,8	29,5	13,4	11,1	11,1	-	18,3
	2015	100,0	1,1	6,4	1,1	32,8	24,9	15,9	3,8	14,0	-	17,8
choroby układu oddechowego	2014	100,0	2,4	4,7	2,4	24,4	32,3	11,0	5,5	17,3	-	15,4
	2015	100,0	-	2,7	2,7	20,5	36,6	15,2	3,6	17,8	0,9	16,1
choroby oka	2014	100,0	-	5,8	0,8	25,6	18,2	14,9	13,2	21,5	-	17,7
	2015	100,0	-	3,7	2,5	18,5	22,2	18,5	13,6	21,0	-	19,6
choroby układu trawiennego	2014	100,0	3,7	8,3	5,5	33,0	27,5	9,2	1,8	9,2	1,8	13,4
	2015	100,0	-	3,4	2,2	28,9	38,9	12,2	2,2	12,2	-	15,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2014	100,0	1,1	3,2	9,6	29,8	27,6	11,7	3,2	12,7	1,1	13,9
	2015	100,0	2,3	1,1	1,2	39,1	25,3	8,0	4,6	18,4	-	16,6
choroby zakaźne i pasożytnicze	2014	100,0	-	20,7	6,9	34,5	20,7	3,5	6,9	3,4	3,4	13,5
	2015	100,0	-	-	15,8	63,1	5,3	10,5	-	5,3	-	13,5

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

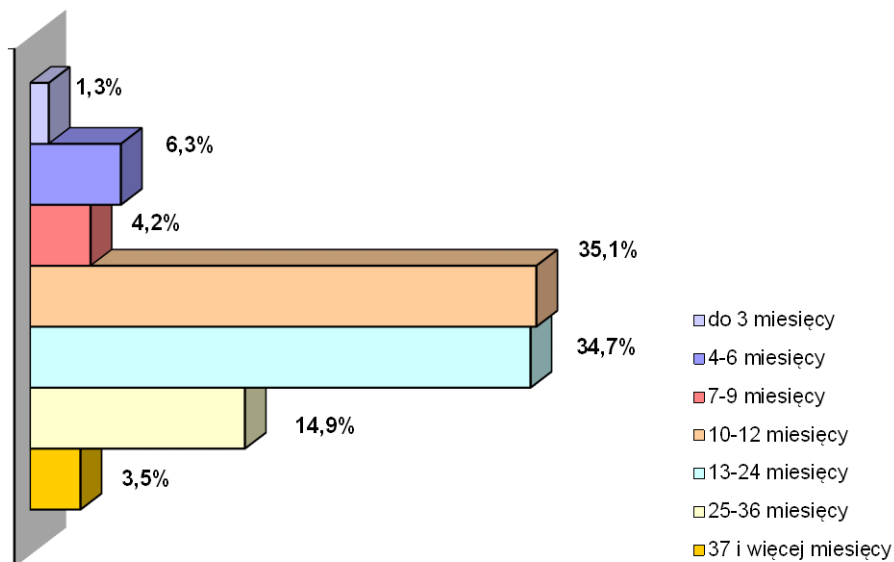
**TABL. 19 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH
RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU
TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:								bezter- mino- wo	nieus- talony okres**/	średni okres waż- ności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej				
OGÓŁEM	2014	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	13,5
	2015	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	16,5
w tym:												
choroby układu krążenia	2014	21,1	8,5	13,1	18,4	22,2	22,7	21,2	11,3	24,7	21,4	14,9
	2015	19,7	12,5	12,1	20,9	20,0	20,3	16,4	15,9	25,4	8,3	16,4
nowotwory	2014	16,8	5,3	6,6	5,2	16,7	21,2	19,7	8,1	16,6	23,8	16,2
	2015	18,0	10,0	8,9	13,2	17,5	21,0	19,0	18,7	16,1	37,5	17,6
zaburzenia psychiczne	2014	13,2	5,3	7,0	15,5	16,4	13,3	12,7	10,8	11,7	4,8	15,7
	2015	14,3	5,0	10,0	15,5	15,9	13,6	16,6	9,3	12,8	25,0	16,3
choroby układu kostno-stawowego	2014	12,9	23,4	24,5	14,9	11,5	10,6	14,9	19,4	10,0	4,8	15,7
	2015	14,3	35,0	26,8	16,3	13,3	13,7	13,1	12,1	12,4	4,2	14,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2014	8,3	16,0	18,8	9,2	9,4	6,8	3,8	9,1	6,1	19,0	13,5
	2015	7,7	15,0	21,1	14,0	8,4	6,7	6,4	5,6	2,8	4,2	14,1
choroby układu nerwowego	2014	7,5	6,4	7,4	6,9	6,4	7,6	7,9	18,8	6,8	-	18,3
	2015	7,5	7,5	8,9	2,3	8,2	6,3	9,3	9,3	7,5	-	17,8
choroby układu oddechowego	2014	3,0	3,2	2,6	1,7	2,6	3,3	2,6	3,8	4,3	-	15,4
	2015	3,2	-	1,6	2,3	2,2	3,9	3,8	3,7	4,1	4,2	16,1
choroby oka	2014	2,9	-	3,1	0,6	2,6	1,8	3,4	8,6	5,1	-	17,7
	2015	2,3	-	1,6	1,6	1,4	1,7	3,3	10,3	3,5	-	19,6
choroby układu trawienego	2014	2,6	4,3	3,9	3,4	3,1	2,4	1,9	1,1	2,0	4,8	13,4
	2015	2,5	-	1,6	1,6	2,4	3,3	2,4	1,9	2,2	-	15,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2014	2,3	1,1	1,3	5,2	2,4	2,1	2,1	1,6	2,3	2,4	13,9
	2015	2,5	5,0	0,5	0,8	3,2	2,1	1,5	3,7	3,3	-	16,6
choroby zakaźne i pasożytnicze	2014	0,7	-	2,6	1,1	0,8	0,5	0,2	1,1	0,2	2,4	13,5
	2015	0,5	-	-	2,3	1,1	0,1	0,4	-	0,2	-	13,5

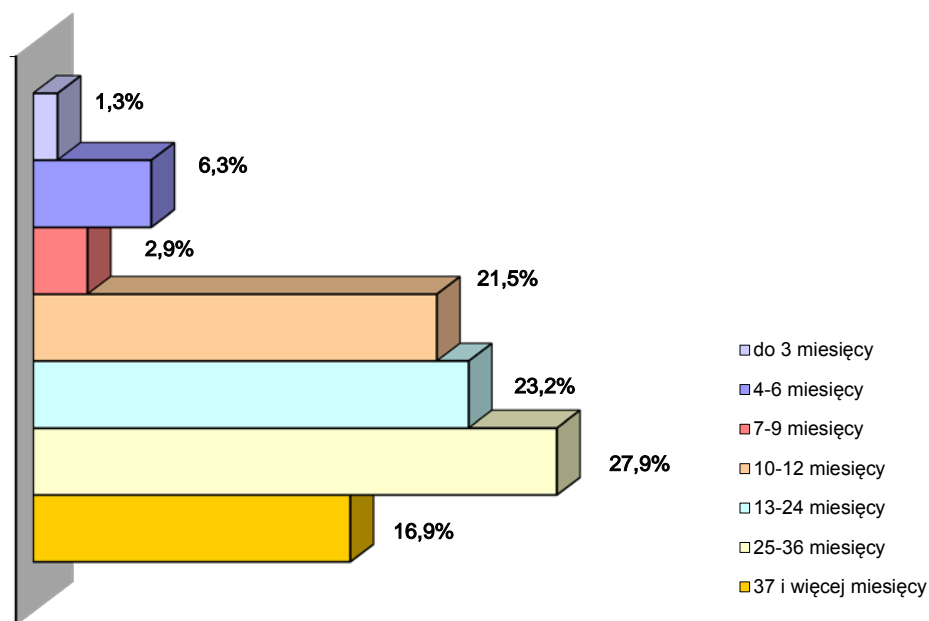
*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

Rys. 8 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Rys. 9 Struktura orzeczeń ponownych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2015 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

**TABL. 20 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY*/
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA
NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:								bezterminowo	nieustalony okres**/	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej				
OGÓŁEM	2014	100,0	1,8	5,1	3,0	16,9	21,5	23,9	12,4	15,0	0,4	20,3
	2015	100,0	1,1	5,4	2,5	18,2	19,6	23,6	14,3	14,9	0,4	20,9
w tym:												
choroby układu krążenia	2014	100,0	0,8	4,3	2,2	15,4	22,2	25,4	13,3	16,0	0,4	20,9
	2015	100,0	0,6	4,5	2,2	16,5	18,1	25,6	14,4	17,7	0,4	20,8
nowotwory	2014	100,0	0,7	3,7	3,5	21,1	29,1	20,0	8,0	13,6	0,3	18,5
	2015	100,0	0,8	4,3	2,8	24,0	26,1	17,5	9,6	14,7	0,2	18,2
zaburzenia psychiczne	2014	100,0	1,3	3,8	1,5	17,9	20,0	29,8	14,6	10,8	0,3	23,2
	2015	100,0	0,9	5,1	1,7	17,6	18,8	26,4	16,9	12,3	0,3	23,0
choroby układu kostno-stawowego	2014	100,0	3,1	9,7	3,9	19,4	19,6	21,1	9,4	13,4	0,4	18,2
	2015	100,0	1,8	9,1	2,9	20,8	20,0	19,3	13,7	11,8	0,6	19,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2014	100,0	1,8	6,9	3,9	16,6	17,3	22,5	14,3	16,5	0,2	20,3
	2015	100,0	1,3	8,0	2,6	17,7	16,3	24,2	14,1	15,4	0,4	20,9
choroby układu nerwowego	2014	100,0	0,6	3,4	3,0	16,3	17,6	26,0	15,3	17,7	0,1	21,7
	2015	100,0	1,5	4,6	2,2	15,5	17,5	27,9	15,7	14,8	0,3	22,6
choroby układu oddechowego	2014	100,0	1,5	3,7	2,1	16,2	17,1	24,7	12,2	22,2	0,3	19,7
	2015	100,0	1,2	3,2	1,6	15,9	19,5	23,5	15,6	19,5	-	20,5
choroby oka	2014	100,0	0,9	1,8	1,4	10,0	13,2	25,0	16,8	30,9	-	20,8
	2015	100,0	1,4	2,3	1,8	9,5	16,7	22,6	18,6	26,2	0,9	21,5
choroby układu trawiennego	2014	100,0	2,0	4,1	3,1	20,5	22,1	31,3	9,2	6,7	1,0	21,0
	2015	100,0	0,7	7,5	1,4	21,9	24,6	24,0	11,0	8,2	0,7	20,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2014	100,0	1,3	3,5	2,9	16,3	22,7	24,9	13,7	14,7	-	21,2
	2015	100,0	0,4	1,6	2,8	19,9	21,1	27,5	15,9	10,4	0,4	23,4
choroby zakaźne i pasożytnicze	2014	100,0	1,5	4,4	4,4	20,6	16,2	26,4	16,2	10,3	-	22,1
	2015	100,0	1,7	6,8	1,7	15,2	22,0	35,6	10,2	6,8	-	26,0

*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy.

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzecznicznej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

TABL. 21 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU*/ WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU ORAZ RODZAJÓW URAZÓW I CHOROÓB ZAWODOWYCH

Wyszczególnienie	Liczba orzeczeń	W odsetkach	Średni wiek badanych
OGÓŁEM	5 387	100,0	44,1
z tego:			
Wypadki przy pracy	4 904	91,0	42,7
w tym:			
uszkodzenia kończyny dolnej	1 917	35,6	42,8
uszkodzenia śródreęcza i palców	1 075	20,0	40,0
uszkodzenia kończyny górnej	767	14,2	46,0
uszkodzenia kręgosłupa	472	8,8	43,5
uszkodzenia twarzy	230	4,3	40,3
uszkodzenia głowy	154	2,9	43,3
uszkodzenia słuchu	17	0,3	38,6
uszkodzenia brzucha	26	0,5	44,2
uszkodzenia miednicy	44	0,8	40,2
uszkodzenia narządu wzroku	70	1,3	41,8
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	61	1,1	46,5
porażenia lub niedowład poszczególnych nerwów obwodowych	40	0,7	42,9
Choroby zawodowe	483	9,0	58,8
w tym:			
przewlekłe choroby narządu głosu	61	1,1	59,3
schorzenia układu oddechowego	87	1,6	63,9
pylice płuc	110	2,0	57,4
schorzenia nerwów, mięśni	55	1,0	54,2
choroby zakaźne i pasożytnicze	65	1,2	55,3
uszkodzenia narządu słuchu	19	0,4	62,2
nowotwory złośliwe	20	0,4	65,5
choroby skóry	17	0,3	53,3
zespół wibracyjny	9	0,2	56,0
następstwa zatruc substancjami chemicznymi	4	0,1	60,0

**/ komisja lekarska orzekła procentowy uszczerbek na zdrowiu, tj. w stosunku do ustalonego przez lekarza orzecznika uszczerbku na zdrowiu, podwyższyła go, utrzymała na tym samym poziomie lub obniżyła*

Tabela 22 prezentuje orzeczenia komisji lekarskich wydane w 2015 r. osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. Z 6,0 tys. wydanych orzeczeń - 45,5% dotyczyło odwołań od orzeczeń pierwszorazowych wydanych przez lekarza orzecznika, a 54,5% od orzeczeń ponownych.

Wśród odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników w sprawie renty socjalnej mężczyźni stanowili 50,7%, a kobiety 49,3%. Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy wydano w

22,8% przypadków. Dla orzeczeń pierwszorazowych odsetek ten wynosił 24,7%, a dla orzeczeń ponownych – 21,3%.

Orzeczenia negatywne częściej orzekano w stosunku do osób badanych ponownie, gdyż brak całkowitej niezdolności do pracy stwierdzono u 78,7% badanych, natomiast wśród badanych po raz pierwszy odsetek ten wynosił 75,2%.

TABL. 22 ORZECZENIA W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG PŁCI I USTALEŃ ORZECZNICZYCH

Wyszczególnienie	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety			Nieustalona płeć*/		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
OGÓŁEM	6 040	100,0	28,4	3 062	50,7	28,0	2 977	49,3	28,8	1	0,0	x
z tego ustalające:												
całkowitą niezdolność do pracy	1 378	100,0	29,6	765	55,5	29,5	612	44,4	29,8	1	0,1	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	4 657	100,0	28,0	2 295	49,3	27,5	2 362	50,7	28,5	-	-	x
pozostałe oceny	5	100,0	34,2	2	40,0	31,0	3	60,0	36,3	-	-	x
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2 749	100,0	27,1	1 372	49,9	26,8	1 377	50,1	27,3	-	-	x
z tego ustalające:												
całkowitą niezdolność do pracy	678	100,0	28,1	373	55,0	28,4	305	45,0	27,9	-	-	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2 068	100,0	26,7	998	48,3	26,2	1 070	51,7	27,2	-	-	x
pozostałe oceny	3	100,0	32,3	1	33,3	22,0	2	66,7	37,5	-	-	x
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 291	100,0	29,5	1 690	51,4	29,0	1 600	48,6	30,1	1	0,0	x
z tego ustalające:												
całkowitą niezdolność do pracy	700	100,0	31,1	392	56,0	30,6	307	43,9	31,7	1	0,2	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2 589	100,0	29,1	1 297	50,1	28,6	1 292	49,9	29,7	-	-	x
pozostałe oceny	2	100,0	37,0	1	50,0	40,0	1	50,0	34,0	-	-	x

*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzecznicznej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób ubiegających się po raz pierwszy o rentę socjalną były: zaburzenia psychiczne - 54,6% orzeczeń w sprawie renty socjalnej, choroby układu nerwowego - 13,3%, wady rozwojowe wrodzone – 6,0% oraz nowotwory – 5,4%.

W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres od 13 - 24 miesięcy. Orzeczenia z takim okresem ważności stanowiły 24,9%. W związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych najczęściej ustalano niezdolność do pracy na okres 25 – 36 miesięcy – 32,1%.

Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach pierwszorazowych uzyskało 21,2% badanych przez komisje, natomiast w sprawach ponownych 12,6%. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział w przypadku orzeczeń pierwszorazowych wzrósł - o 1,9 punktu procentowego, a w przypadku orzeczeń ponownych o 2,5 punktu procentowego.

TABL. 23 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							bezterminowo	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM w tym:	100,0	0,6	1,3	2,1	18,5	24,9	20,2	11,2	21,2	24,9
zaburzenia psychiczne	100,0	0,3	0,8	1,6	21,6	26,1	18,6	13,5	17,5	25,3
choroby układu kostno-stawowego	100,0	-	6,2	6,2	18,8	25,0	31,3	6,2	6,3	20,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	-	5,3	10,5	31,6	15,8	10,5	5,3	21,0	18,2
choroby układu nerwowego	100,0	-	1,1	-	8,9	17,8	25,5	10,0	36,7	29,2
wady rozwojowe wrodzone	100,0	-	-	-	4,9	17,1	12,2	19,5	46,3	34,3
nowotworv	100,0	2,7	5,4	5,4	16,2	40,6	24,3	2,7	2,7	21,1
choroby układu krążenia	100,0	5,9	-	-	17,6	35,3	29,4	11,8	-	22,5

TABL. 24 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							beztęminowo
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
zaburzenia psychiczne	54,6	25,0	33,3	42,9	63,5	57,4	50,4	65,8	45,1
choroby układu kostno-stawowego	2,4	-	11,1	7,1	2,4	2,4	3,6	1,3	0,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2,8	-	11,1	14,3	4,8	1,8	1,5	1,3	2,8
choroby układu nerwowego	13,3	-	11,1	-	6,3	9,5	16,8	11,8	22,9
wady rozwojowe wrodzone	6,0	-	-	-	1,6	4,1	3,6	10,5	13,2
nowotworv	5,4	25,0	22,2	14,3	4,8	8,9	6,6		
choroby układu krążenia	2,5	25,0	-	-	2,4	3,6	3,6	2,6	-

TABL. 25 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							beztęminowo	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	100,0	1,0	0,7	0,9	11,1	16,6	32,1	25,0	12,6	32,6
w tym:										
zaburzenia psychiczne	100,0	0,7	0,5	0,5	9,4	15,2	33,3	27,8	12,6	34,2
choroby układu kostno-stawowego	100,0	-	-	2,7	18,9	27,0	32,5	16,2	2,7	25,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	10,5	-	5,2	5,3	26,3	15,8	31,6	5,3	30,1
choroby układu nerwowego	100,0	-	1,6	1,6	12,9	9,7	26,6	29,8	17,8	34,9
wady rozwojowe wrodzone	100,0	-	-	-	8,0	12,0	36,0	28,0	16,0	37,3
nowotworv	100,0	5,2	5,3	-	15,8	21,0	31,6	15,8	5,3	25,9
choroby układu krążenia	100,0	-	-	-	18,2	18,2	45,4	-	18,2	26,8